



Årsberetning for året 2004

for projektet Kruså Tunneldal

under INTERREG III A programmet i Region Sønderjylland-Schleswig

Årsberetningen består af:

- I. Projektdata**
- II. En beskrivelse af de gennemførte aktiviteter i årets løb**
- III. En sammenligning af årsregnskabet med det bevilgede budget**
- IV. En evaluering ud fra kvantitative og kvalitative indikatorer**

Vedlagt følgende bilag:

- Projektdiagram
- To-sproget informationsfolder
- Foto af informationsstander samt 3 stk. informationstavler i kopi
- Uddrag fra Sønderjyllands Amts folder om naturvejledning "Ud i naturen"
- Præsentation af projektet ved TEN 3-projektets seminar i England, program
- Engelsk presseomtale af forelæggelsen af projektet ved TEN 3-seminaret
- Program for udvekslingstur med temaet Fiskepassager
- Program for udvekslingsbesøg hos de Interreg-støttede TEN-projekter, der er under udførelse i Tyskland og Holland
- Fotos fra ekskursionerne
- Program for rundtur med tyske politikere og forvaltningsledere den 14.09.2004
- Program fra Akademie Sankelmark den 6.03.2004
- Program fra Akademie für Natur und Umwelt, Neumünster, samt turprogram den 4.09.2004
- 2 aftaler med Højskolen Østersøen
- Projektomtale i handlingsplan 2004, Sønderjyllands Amt
- Beskrivelse af ny sti over grænsen til Gendarmstien ved Karlsberg
- Fotos fra Wassermarkt i Flensburg den 14.-15.08.2004
- Titelblade fra undersøgelsesrapporter, 4 stk.
- Diverse danske og tyske presseomtaler, 9 stk.
- Udkast til hjemmesidens struktur, skema

I. Projektdata	
1. Projektets titel	
Interregprojekt Kruså Tunneldal	
2. Projektparter	
(ansvarlig) tysk projektpart	(ansvarlig) dansk projektpart
Stiftung Naturschutz Schleswig-Holstein Kontaktperson: Ingrid Schulze Adresse: Eschenbrook 4, 24113 Molfsee Telefon: +49 431/21090-90 Fax: +49 431/21090-99 E-mail:schulze@sn-sh.de Hjemmeside: www.stiftung-naturschutz-sh.de Bankforbindelse: Landesbank Schleswig-Holstein, kto.nr. 53 005 544, BLZ 210 500 00	Sønderjyllands Amt Kontaktperson: Hans Harald Hansen Adresse: Amtsgården, 6200 Aabenraa Telefon: 74 33 50 50 Fax:74 33 51 52 E-mail:hjh@sja.dk Hjemmeside:www.sja.dk Bankforbindelse: Sydbank
1. Institutionens navn: Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Landwirtschaft des Landes Schleswig-Holstein Kontaktperson: Dieter Wrage (Naturschutz) Dr. Hans-Dieter Grett (Wasserwirtschaft) Adresse: Mercatorstr. 3, D -24105 Kiel Telefon: 0431/988-7278 Fax: 0431/988-7239 E-Mail: Abt. Naturschutz: dieter.wrage@munl.landsh.de Abt. Wasserwirtschaft: hans-dieter.grett@munl.landsh.de Homepage: http://www.landesregierung.schleswig-holstein.de	1. Institutionens navn: Skov- og Naturstyrelsen v/ Gråsten Statsskovdistrikt. Kontaktpersoner: Keld Rysgaard Adresse: Feldstedvej 14, 6300 Gråsten Telefon: +45 74651464 Fax:+45 74652332 E-mail:KER@sns.dk Hjemmeside:www.sns.dk 2. Institutionens navn: Direktoratet for FødevarerErhverv Kontaktperson: Karsten Jensen Adresse: Allegade 24, 6270 Tønder Telefon: +45 74721380 Fax: E-mail:kj@dffe.dk Hjemmeside:www.dffe.dk
2. Institutionens navn: Gemeinde Harrislee Kontaktperson: Stefan Karsch Adresse: Postfach 1164, 24950 Harrislee Telefon: +49 461/706-130 Fax:+49 461/706-173 E-mail: st.karsch@gemeinde-harrislee.de Hjemmeside: www.harrislee.de	3. Institutionens navn: Bov Kommune Kontaktperson: Jørn G. Jensen Adresse: Kirkestien 1, Bov, 6330 Padborg Telefon:+45 73675500 Fax: E-mail:jgj@bovkommune.dk Hjemmeside:www.bovnettet.dk
3. Wasser und Bodenverband Flensburger Innenförde Kontaktperson: Peter Petersen Adresse: Dorfstr. 22, 24975 Maasbüll Telefon: 04634 /213 Fax: 04634 /213	

3. Dato for projektstart
1. januar 2003, jf. tilsagnsskrivelsen af 3. juli 2003
4. Forventet sluttidspunkt
31. december 2005, jf. ansøgningen afsnit VI

II. Aktiviteter

1. Projektets mål

- **Skabelse af et grænseoverskridende, økologisk værdifuldt naturområde omkring Krusåen og i Søndermose med en særlig indsats for vandløbene gennem:**
 - Skabelse af fiske- og faunapassager i Kruså-systemet ved at indrette om-løbsstryg ved opstemningerne, passager under veje og ved at åbne rørlagte vandløb.
 - Skabelse af nye og forbedring af eksisterende levesteder for planter og dyr i overensstemmelse med EU's habitatdirektiv, herunder for følsomme arter som odder, havørred, havlampret, isfugl og engsnarre.
 - Forbedring af sø- og vandløbskvaliteten gennem nedsættelse af næringsstofudvaskningen ved at forpagte bufferzoner og fremme interessen for miljøvenlig landbrugsdrift samt ved at reducere på vandløbsvedligeholdelsen.
- **Skabelse af muligheder for at opleve og forstå naturområdet med dets karakteristi-ske landskabsbillede.**
 - Skabelse af et sammenhængende, grænseoverskridende og stedtypisk tunneldal-landskab med enge og overdrev.
 - Tilbud om dansk-tysk-sproget vejledning og undervisning i områdets natur og geologi.
 - Indretning af et udstillings- og informationshus nær grænsen.
 - Opstilling af 2-sprogede vejvisnings- og informationstavler ved områdets veje og stier.
 - Skabelse af grænseoverskridende, rekreative områder.
 - Etablering af supplerende cykel- og vandrerstier for at skabe mulighed for at bevæge sig rundt i området på tværs af grænsen.
 - Indretning af et tårn eller en platform til iagttagelse af fugle m.m. ved Kruså Mølle Sø.
- **Intensivering af et direkte og vedvarende grænseoverskridende samarbejde mellem myndigheder og lokale interessegrupper.**
 - Skabelse af et fælles vidensgrundlag.
 - Afstemning af udviklingsmålene og fælles planlægning af tiltag i den dansk-tyske tunneldal på tværs af grænserne.
 - Gennemførelse af fælles information af offentligheden og naturvejledning.

2. Aktiviteter

Beskrivelse af de gennemførte aktiviteter. Afgivelser i forhold til de planlagte aktiviteter begrundes

- **Forbedring af vandløbskvaliteten og genskabelse af passagemulighederne i hele vandløbssystemet.**
 - Vandløbsadministration:
 - Genskabelse af faunapassagen for fisk gennem udlægning af sten og gydegrus i Smedeby Bæk er påbegyndt i november/december 2004 og afsluttes i foråret 2005.
 - På tysk side er opgaven med at åbne rørlagte vandløb (mål: forbedring af passagemulighederne), afbrydelse af drænledninger (mål: vandstandshævning og øgning af den biologiske diversitet) samt restaurering af et mindre grænsevandløb ved Haraldsdal udbudt i efteråret 2004 og forventes udført i foråret 2005.
- **Nedsættelse af belastningen med næringsstoffer i området.**
 - Landbrug:
 - Der er foretaget opkøb af 30 hektar på tysk side, og dermed er alle relevante arealer i dalen opkøbt. Brug af gødning og kemikalier vil herefter være forbudt. Af disse er knap 12 ha købt for tyske projektmidler, mens knap 7 ha er betalt af Kreis Schleswig-Flensburg og godt 11 ha af Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Landwirtschaft uden for projektet. Arealer har ikke kunnet pagtes på langtidskontrakter, og derfor har det været nødvendigt at købe.
 - På dansk side er det ikke muligt at erhverve arealer som led i projektet, og der er ikke indgået særlige driftsaftaler med ejerne af tunneldalens arealer.
 - På udvalgte landbrugsarealer såvel som på andre arealer er floraen blevet undersøgt/kortlagt i forbindelse med en fælles dansk-tysk monitoring.
- **Restaurering og forbedringer af småbiotoper.**
 - På tysk side er der anlagt 14 mindre vandhuller omkring Niehuus Sø til gavn for amfibier som bjergsalamander, stor salamander, spids- og butsnudet frø samt grøn frø og skrubtudse.
 - På dansk side er der anlagt tilsvarende 2 vandhuller ved Kruså Grænseovergang.
 - For enden af Østergade i Padborg er der lavet udtyndinger omkring en kilde-sø samt 5 tidligere fiskedamme. Endvidere er opvækst af elletræer fjernet på et kildevæld, tidligere bevokset med halvgræsset kæmpestar.
 - Yderligere tiltag er ansøgt og planlagt til udførelse i 2005.
- **Forbedringer og pleje af det stedtypiske tunneldal-landskab.**
 - Landbrug / skovbrug:
 - Pleje af skove og krat er udført omkring Kruså Mølløsø, hvorved udsigt til sø og tunneldal er sikret
 - I Smedeby Grube er opvækst og uønskede træer fjernet.
 - Frilægning af arealer gennem rydning og friholdelse for tilgroning er udført enden af Østergade i Padborg, hvorved oplevelsen af Niehuus.sø er sikret.
 - På tysk side er der foretaget opkøb af 30 ha, som i fremtiden vil blive drevet miljøvenligt.
 - Der er indhentet tilladelse til yderligere tiltag, som planlægges udført i 2005.
- **Naturvejledning, naturoplevelser og information om områdets natur og miljø og geologi.**
 - I stedet for et udstillingshus, jf. ansøgningen, er der opstillet overdækkede informationsstandere 5 forskellige steder på dansk side. Hver stander har 2 x 3 tavler med en to-sproget beskrivelse af projektet og den dansk-tyske

tunneldal. Der er produceret yderligere 4 standere, som også er forsynet med bænke, hvoraf 1 er stillet op, mens resten stilles op inden projektets afslutning.

- Der er produceret 6.000 stk. fælles dansk-tyske foldere om tunneldalen med kort og illustrationer. Folderne er lagt ud i området, på turistkontorer og lignende steder. Egentlige cykel- og vandrerkort laves under det andet Interreg-støttede projekt "Grænseruten".
- På tysk side er der indgået aftale om planlægning, fremstilling og opstilling i 2005 af skilte med information om væsentlige emner i området, f. eks. tunneldalens udformning under istiden.
- Anlæg af supplerende stier:
På dansk side er mulige åbninger af tidligere veje drøftet med lodsejerne. Der er ryddet en middelaldervej mellem Oldemorstof og borgen Niehuus, og der planlægges en bro over grænsevandløbet Kruså på stedet.
Desuden planlægges genskabelsen af en tidligere vejforbindelse mellem Kupfermühle og skoven på dansk side.
Endelig er der sat en tidligere vej i stand ved Kruså Møllesø. Vejen skal føre ud til en planlagt platform til iagttagelse af bl.a. fugle.
På tysk side er der etableret en stiforbindelse hen over grænsen mellem Karlsberg og Gendarmstien.
- På dansk side er en gravhøj atter gjort synlig ved rydning af opvækst.
- På tysk side er der indgået aftale om planlægning og indretning af oplevelsestilbud til de besøgende, herunder et opholdsareal, hvor naturens lyde og elementer m.m. anskueliggøres.
- Grænseoverskridende naturvejlederture m.m. er beskrevet nærmere under "Information".

- **Information.**

- Udvikling og vedligeholdelse af en fælles hjemmeside for Interreg-projektet "Kruså Tunneldal" hos Sønderjyllands Amt og Stiftung Naturschutz med links til projektpartnerne og andre relevante projekter i området:
Hjemmesiden vil ligge hos Skov- og Naturstyrelsen og er tæt på at være klar til præsentation i foråret 2005.
- Udvikling af flersprogede foldere og informationsmateriale om det grænseoverskridende projekt:
To-sproget folder (6000 stk.) og informationsmateriale (4 standere med 2x3 tavler) er produceret i 2004 og gjort tilgængelig for offentligheden.
- På tysk side har Stiftung Naturschutz præsenteret projektet i forbindelse med arrangementet "Schleswig-Holstein Tage" i Flensburg 13.-15. august. Desuden har projektet været præsenteret ved stiftelsens årlige sommeråbenthus arrangement den 20. august.
- Udarbejdelse af afstemte pressemeddelelser: Ingen.
Der har været separate kontakter til pressen på begge sider af grænsen, og disse har jævnligt givet projektet omtale i den skrevne presse, jf. vedlagte bilag.
- Den 1. september blev projektet forevist og filmet af den tyske TV-station NDR, hvilket resulterede i et 4 min. langt indslag den 11. september i programmet: "Nordtouren".
- Koordinerede henvendelser til turistbranchen har ikke fundet sted. Samtlige turistchefer i Sønderjyllands Amt er blevet informeret om projektet den 19. september 2003.
- Planlagte og gennemførte to-sprogede naturvejleder-ture:
13. juli 2004: Generel information om projektet og landskabet omkring Niehuus Sø. 15 deltagere.
18 september 2004: Krusåen fra kilde til udløb. 50 deltagere.

De følgende aktiviteter var ikke forudset i ansøgningen, men de er kommet til senere gennem henvendelse fra offentligheden eller institutioner på grund af en stor interesse for projektet og området:

6. marts 2004: Vandring i området i forbindelse med et seminar under Europa-Union Schleswig-Holstein, arr. Akademie Sankelmark. 45 deltagere.

19. maj 2004: Forelæggelse af projektet i Flensborg i forbindelse med møde i Interreg-bedømmelsesudvalget. Ca. 25 deltagere.

14. juni 2004: Dansk-tysk indlæg på Højskolen Østersøen i Aabenraa i forbindelse med seminaret "Naturen kender ingen grænser": 65 deltagere.

14. juni 2004: Orientering om projektet for Regionaludvalget for Natur og miljø under Euroregion Sønderjylland-Schleswig. 15 deltagere.

17. – 19. juni 2004: Præsentation af projektet på det internationale seminar for Interreg-projektet TEN 3 i Norwich, UK. 55 deltagere fra England, Tyskland og Holland, incl. pressen.

5. august 2004: Dansk indlæg på Højskolen Østersøen i Aabenraa i forbindelse med kurset "Sæl- og fuglesafari": 21 deltagere.

4. september 2004: Dansk-tysk rundvisning i tunneldalen i forbindelse med et heldagsarrangement, arrangeret og gennemført af Akademie für Natur und Umwelt, Neumünster: 15 deltagere.

9. september 2004: Tysk rundvisning for Abteilung Naturschutz des Landesamtes für Natur und Umwelt: 40 deltagere.

14. september 2004: Dansk-tysk forevisning af projektet og projektområdet for politikere og forvaltningsledere med reference til natur- og miljøpolitik i delstaten Schleswig-Holstein. 55 deltagere.

25. oktober 2004: Dansk indlæg om projektet på årsmødet i Danmarks Naturfredningsforening, lokalkomiteen i Bov: 10 deltagere.

- **Udvidet grænseoverskridende samarbejde.**

Projektet har været den direkte anledning til iværksættelsen af følgende fælles dansk-tyske initiativer:

- Nivellement af tunneldalen. Afsluttet i 2004. Mål: Fremskaffelse af fælles data til brug ved gennemførelsen af anlægsprojekter og fremstilling af scenarier for vandstande i Kruså.
- Udarbejdelse af scenarier for vandstande i Kruså. Udbydes og udføres i 2005. Mål: At kunne beskrive konsekvenserne af ændret vedligeholdelse af Kruså.
- Vegetationsanalyse. Afsluttet i 2004. Mål: Beskrivelse af floraen generelt, og specielt på udvalgte biotoper for at kunne følge udviklingen.
- Måling af vandføringer og vandstande i Kruså-systemet. Indledt i 2004. Mål: At kunne beskrive forholdene i Kruså-systemet og gennemføre forskellige tiltag.
- Indsats for at afdække spildevands- og næringsstofkilder til områdets søer og Flensborg Fjord. Gennemføres i 2005. Mål: At skaffe den nødvendige baggrundsviden til at gennemføre forbedringer af miljøtilstanden gennem vandkemiske målinger og bestemmelse af smådyrsfaunaen i vandløbene.
- Undersøgelser af forholdene ved opstemningen ved Kupfermühle. Indledt i 2004. Mål: Udarbejdelse af forslag til fiskepassage med henblik på udførelse i 2005.
- Dansk-tysk ekskursion til Midtjylland. Gennemført 4. maj 2004. Mål: Forevisning og drøftelse af 5 forskellige løsninger til skabelse af fiske-og/eller faunapassage ved opstemninger. 15 deltagere fra vandløbs- og fiskerimyndigheder fra Danmark og Tyskland.

- Dansk-tysk ekskursion og udvekslingstur med besigtigelse af forskellige naturgenopretningsprojekter inden for Interregprojekt TEN 3 i Tyskland og Holland (Brualer Schloot/Boelen Tidjenskanaal, Muggebeet-projekt og Runde-projektet). Gennemført fra 24. – 26. august 2004. 10 deltagere.

3. Oplysninger om organisering og projektledelse

Der henvises til beskrivelsen i støtteansøgningen samt årsberetningen for 2003.

- **De ansvarlige projektparter.**

Projektet er styret af de 2 ansvarlige projektparter: Sønderjyllands Amt og Stiftung Naturschutz Schleswig-Holstein.

De er ansvarlige for tidsplaner, budget, målopfyldelse, fordeling af opgaver, regnskab, ansøgning om Interreg-støtte og viderebetaling af støtte til de øvrige partnere på hver sin side af grænsen.

Året 2004 har fortrinsvist været præget af udførelsen af en række opgaver på begge sider af grænsen. Det har ikke været nødvendigt at afholde egentlige styringsgruppemøder. Partnerne har hele tiden være i telefonisk kontakt eller kontakt gennem e-post, ofte dagligt. Mange forhold er desuden drøftet og afklaret i forbindelse med deltagelse i andre møder og arrangementer.

Den 9. juni 2004 deltog de ansvarlige partnere i et orienteringsmøde om Interreg-programmet i Flensborg.

- **Øvrige partnere.**

På dansk side deltager foruden Sønderjyllands Amt, Skov- og Naturstyrelsen ved Gråsten Statsskovdistrikt, Direktoratet for FødevarerErhverv i Tønder samt Bov Kommune.

På tysk side deltager: Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Landwirtschaft des Landes Schleswig-Holstein ved Staatliches Umweltamt samt Landesamt für Natur und Umwelt med afdelingerne Naturschutz og Wasserwirtschaft, Gemeinde Harrislee med rådgivningsfirmaet ProRegion, Wasser und Bodenverband Flensburger Innenförde og Schleswig-Holsteinische Landgesellschaft.

- **Arbejdsgrupper og møder.**

Grupperne sammensættes for at kunne løse den pågældende opgave. Møderne i grupperne fastlægges efter behov. De økonomisk ansvarlige partnere inddrages obligatorisk i planlægningen, og før opgaverne sættes i gang. De økonomisk ansvarlige partnere sørger for information og koordination på tværs af arbejdsgrupperne.

Det vil føre for vidt at opregne alle de møder, der er afholdt mellem partnerne, revisionen og myndigheder på henholdsvis dansk side og tysk side.

- **Fælles dansk-tyske arbejdsgruppemøder i årets løb:**

- **Naturvejledning og information:**

22. marts 2004: Dansk-tysk møde i Molfsee om information (Skov- og Naturstyrelsen, Bov Kommune, Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt)

30. marts 2004: Dansk-tysk møde i Bov om information (Gemeinde Harrislee, Bov Kommune, Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt)

20. april 2004: Dansk-tysk møde i Bov om information (Skov- og Naturstyrelsen, Bov Kommune, Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt)

6. maj 2004: Dansk-tysk møde i Molfsee om information (Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt)

24. november 2004: Dansk-tysk møde i Aabenraa om information (Skov- og Naturstyrelsen, Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt)

14. december 2004: Dansk-tysk møde i Tønder om information (Skov- og Naturstyrelsen, Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt)

- **Forundersøgelser:**
 - 30. marts 2004: Dansk-tysk møde om indretning af målestation ved Niehuus (LandesAmt für Natur und Umwelt (LANU) og Sønderjyllands Amt).
 - 25. november 2004: Dansk-tysk møde om mål for og anvendelse af udførte nivellementer (Stiftung Naturschutz, LANU, Sønderjyllands Amt)
- **Passageforhold i vandløb**
 - 17. februar 2004: Dansk-tysk møde (Wasser u. Bodenverband Flensburger Innenförde, Staatliches Umweltamt Schleswig, Landes Amt für Natur und Umwelt, Untere Wasserbehörde, Stiftung Naturschutz, Bov Kommune, Sønderjyllands Amt).
 - 4. maj 2004: Dansk-tysk møde i forbindelse med ekskursion til Midtjylland. Jf. punktet Udvidet grænseoverskridende samarbejde.
 - 27. maj 2004: Dansk-tysk møde ved Kupfermühle (Wasser u. Bodenverband Flensburger Innenförde, Staatliches Umweltamt Schleswig, Schleswig-Holsteinische Landgesellschaft, Stiftung Naturschutz, Sønderjyllands Amt).

På dansk side blev der afholdt et vigtigt planlægningsmøde mellem de danske partnere den 18. oktober 2004 i Bov, og der blev holdt et møde med revisionen den 10. august 2004..

På tysk side har der været afholdt omkring 20 møder over emnerne naturoplevelser, fiske- og faunapassage ved Kupfermühle, arealerhvervelser og tiltag i vandløb. Særlig vigtigt var mødet mellem Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Landwirtschaft, Gemeinde Harrislee og Stiftung Naturschutz den 26. januar 2004 om Natura 2000-udpegningen samt aftalen om det fortsatte samarbejde mellem Stiftung Naturschutz og partneren Gemeinde Harrislee den 21. April 2004.

4. Er tidsplanen overholdt?

Hvis tidsplanen er fraveget, begrundes dette

Projektets overordnede plan har været at skaffe den nødvendige baggrundsviden og indhente de nødvendige tilladelser til iværksættelse af de enkelte initiativer. Tilsagnet af 3. juli 2003 har i forhold til den ansøgte startdato 1. januar 2003 betydet, at det første projektår i praksis kun var på ca. 6 måneder, med en deraf følgende forsinkelse af projektet. Dette er ved at være indhentet i 2004, både hvad angår økonomi og forskellige planlagte tiltag.

På dansk side:

Tidsplanen har for så vidt hele tiden været overholdt, når det gælder om at få etableret et godt samarbejde om gennemførelsen af projektet samt at planlægge en lang række forskellige opgaver. Mange af de planlagte aktiviteter er nu iværksat og i vid udstrækning også nået i 2004. For projektets regnskab i 2004 har dette betydet, at forbruget har været noget større end budgetteret, og at mindreforbruget i 2003 er på vej til at blive opvejet. Der er fremskaffet de nødvendige tilladelser til udførelse af en række nye opgaver i 2005.

Fælles dansk-tyske initiativer:

- Fælles dansk-tyske undersøgelser af vegetationen i tunneldalen
- Nivellement af lavtliggende arealer
- Vandføringsmålinger i vandløbene og målinger af vandstande skulle udgøre et fælles grundlag for det videre projektarbejde. Disse undersøgelser er alle iværksat og til dels afsluttet i 2004.
- I 2005 bliver dyrelivet i udvalgte vandløb genstand for en fælles undersøgelse.
- Det har fra starten været planlagt, at offentligheden på et tidligt tidspunkt skal informeres om projektet gennem informationstavler, foldere og Internet. Folderne og tavlerne er blevet færdige op til sommerferien 2004, og projektet er klar til at gå på Internettet i foråret 2005.

- Der forestår stadigvæk en vanskelig opgave i at få forhandlet og lavet fiske- og faunapassagen ved Kupfermühle, som igen vil aktualisere etablering af et omløb ved Kruså Vandmølle. Disse to tiltag udgør nogle af projektets største udgiftsposter.

Tysk side:

- Med hensyn til opkøb af arealer er tidsplanen allerede mere end overholdt, således at det budgetterede beløb for 2005 allerede er brugt i 2004.
- Etableringen af vandhuller og indhegningen af græsarealer er gennemført, lige som en del af de i 2005 planlagte nye stiforbindelser.
- Efter aftale med de danske partnere blev en vegetationsundersøgelse udført som planlagt.
- De planlagte åbninger af rørlagte vandløb på Stiftungs Naturschutz' arealer har måttet vente på de endelige godkendelser, der har taget længere tid end forudset. De er planlagt til udførelse i foråret 2005.
- Forskellige tiltag udført i samarbejde med Gemeinde Harrislee har måttet afvente en nærmere afklaring af samarbejdsformen, og de har derfor ikke kunnet afsluttes. Planlægningen er dog langt fremskreden, og der forventes en afslutning på arbejderne i udgangen af april 2005.

5. Beskrivelse af eventuelle problemer, der har haft indflydelse på projektets afvikling

Der henvises desuden til afsnit 4. og 6.

Dansk side:

Projektet er ikke stødt på udefra kommende problemer, der har vanskeliggjort eller umuliggjort projektets gennemførelse.

Da projektet foregår i et område, der er beskyttet ved fredning og af anden lovgivning, har det været nødvendigt at få beskrevet tiltagene og søge tilladelser. Projektet er heller ikke i den forbindelse stødt på vanskeligheder, men processen har taget tid, og indsatsen har i første omgang været koncentreret om tiltag, der umiddelbart har kunnet iværksættes.

Tysk side

Gemeinde Harrislee har ikke været aktiv deltager i projektet i perioden september 2003 til april 2004. Derfor blev tiltag inden for området "Naturoplevelser" ikke påbegyndt. Efter at problemerne nu er overvundet, er der indgået skriftlig aftale om det fortsatte samarbejde, og alle parter er indstillet på at indhente forsinkelsen.

Problemstillingen ved Kupfermühle er kompliceret og skal her kun beskrives ved følgende stikord: Uforudset nødvendighed ved at værdisætte og foretage opkøb af en bygning uden for projektområdet, ønsker fra museumsforeningen "Kobbermølle", Gemeinde Harrislees garanti for projektet, landvindingslagets betænkeligheder samt områdets særlige beskyttelsesstatus.

Det koster megen tid og kreativitet at finde en løsning, og der er så mange medvirkende, at det ikke har været muligt at nå et resultat i 2004. Billedet tegner imidlertid så lyst, at der er håb om en gennemførelse i 2005.

6. Eventuelle uforudsete effekter eller risici i projektet

Der har på dansk side ikke været nogen uforudsete negative effekter eller risici i projektet. Projektet er blevet vel modtaget, og der er ved afslutningen på de første to projektår ingen tegn på, at projektet ikke bliver gennemført som ansøgt.

På tysk side er den eneste risiko vanskelighederne med at etablere en fiskepassage ved Kupfermühle. Denne del af projektet forventes at udgøre en omkostningstung post og kan desuden få betydning for gennemførelsen af andre dele af projektets aktiviteter – også i Danmark.

Til gengæld har moratoriet fra Gemeinde Harrislee vedrørende opkøb af arealer ikke vist sig

at udgøre den forhindring, som man i starten kunne frygte, og arealerhvervelsen er derfor gået hurtigere end ventet.

7. Information af offentligheden

De gennemførte informationsaktiviteter beskrives. Et eksemplar af brochurer, koncepter, dokumentationer, flyers etc. vedlægges.

Arbejdet med informationsindsatsen for offentligheden i 2004:

- **Homepage**

- Der arbejdes med en fælles hjemmeside, som forventes klar i foråret 2005. Den aftalte struktur m.m. er vist som på vedlagte bilag.
- projektet findes desuden omtalt på Sønderjyllands Amts hjemmeside <http://www.sja.dk/sja/sjamt.nsf/links/1975F80963B0EF20C1256D66003F006C>
- projektet findes desuden omtalt på Stiftung Naturschutz hjemmeside <http://www.sn-sh.de>.

- **Informationsstandere**

I stedet for et udstillingshus, jf. ansøgningen, er der opstillet overdækkede informationsstandere 5 forskellige steder på dansk side. Hver stander har 2 x 3 tavler med en to-sproget beskrivelse af projektet og den dansk-tyske tunneldal. Der er produceret yderligere 4 standere, som også er forsynet med bænke, hvoraf 1 er stillet op, mens resten stilles op inden projektets afslutning. Se vedlagte foto.

- **Foldere**

Der er produceret 6.000 stk. fælles dansk-tyske foldere om tunneldalen med kort og illustrationer. Folderne er lagt ud i området, på turistkontorer og lignende steder. Se vedlagte eksemplar.

- **Naturvejledning**

Gennemførte to-sprogede naturvejleder-ture, jf. bilag:

13. juli 2004: Generel information om projektet og landskabet omkring Niehuus Sø. 15 deltagere.

18 september 2004: Krusåen fra kilde til udløb. 50 deltagere.

- **Øvrig indsats**

Når der har været ønske om det, er projektet så vidt muligt blevet præsenteret enten ved forevisning i området, ved foredrag, udstilling eller ved rundvisning af pressen.

6. marts 2004: Præsentation af projektet i forbindelse med et seminar under Europa-Union Schleswig-Holstein, arr. Akademie Sankelmark. 45 deltagere.

19. maj 2004: Forelæggelse af projektet i Flensburg i forbindelse med møde i Interreg-bedømmelsesudvalget. Ca. 25 deltagere.

14. juni 2004: Dansk-tysk indlæg på Højskolen Østersøen i Aabenraa i forbindelse med seminaret "Naturen kender ingen grænser". 65 deltagere.

14. juni 2004: Orientering om projektet for Regionaludvalget for Natur og miljø under Euroregion Sønderjylland-Schleswig. 15 deltagere.

17. – 19. juni 2004: Præsentation af projektet på det internationale seminar for Interreg-projektet TEN 3 i Norwich, UK. 55 deltagere fra England, Tyskland og Holland, incl. pressen.

5. august 2004: Dansk indlæg på Højskolen Østersøen i Aabenraa i forbindelse med kurset "Sæl- og fuglesafari": 21 deltagere.

13.-15. august 2004: Tysk præsentation v. Stiftung Naturschutz af projektet i forbindelse med arrangementet "Schleswig-Holstein Tage" i Flensburg. Desuden har projektet været præsenteret ved stiftelsens årlige sommer-åbenthus arrangement den 20. august.

1. september 2004: Rundvisning og interviews med TV-hold fra NDR. Sendt den 11.

september i programmet "Nordtouren", 4 minutter.

4. september 2004: Dansk-tysk rundvisning i tunneldalen i forbindelse med et hel-dagsarrangement, arrangeret og gennemført af Akademie für Natur und Umwelt, Neumünster: 15 deltagere.

9. september 2004: Tysk rundvisning for Abteilung Naturschutz des Landesamtes für Natur und Umwelt: 40 deltagere.

14. september 2004: Dansk-tysk forevisning af projektet og projektområdet for politikere og forvaltningsledere med reference til natur- og miljøpolitik i delstaten Schleswig-Holstein. 55 deltagere.

25. oktober 2004: Dansk indlæg om projektet på årsmødet i Danmarks Naturfredningsforening, lokalkomiteen i Bov: 10 deltagere.

III. Projektets finansielle forløb

1. Årsregnskab og finansiering

Til perioderegnskabet anvendes formularen i bilag 1. Formularen fås som Excel-fil fra INTERREG-sekretariatet. Regnskabet underskrives af tilskudsmodtager og indsendes som særskilt bilag til årsberetningen. Hvis der samtidig indsendes anmodning om udbetaling af tilskud, kræves desuden revisor-erklæring.

Afvigelser i forhold til det godkendte budget ifølge tilsagnsskrivelsen kommenteres her.

Bilag 1 udarbejdes særskilt for dansk og tysk side. Kopi af bilag 1 for tysk sides vedkommende vedlægges den danske årsberetning.

På dansk side:

Årsregnskabet viser et merforbrug på 72.022 DKK i forhold til det ansøgte budget for året. Det opvejer noget af mindreforbruget i 2003, som var på kr. 429.966 DKK. Merforbruget svarer til 6 % afvigelse fra årets budget. Forbruget skyldes, at nogle af de opgaver, som ikke blev sat i værk i 2003, nu er udført. Afvigelserne forklares især ud fra følgende poster, jf. også årsrapporten for 2003:

- Driftsudgifter. Der har været et merforbrug på kr. 183.267 DKK i forhold til det oprindeligt ansøgte budget for året. Forbruget fordeler sig især på følgende eksterne ydelser, der bl.a. var planlagt iværksat i 2003:
 - en opmåling af terrænet i tunneldalen (90.000 DKK)
 - undersøgelser af tunneldalens flora (76.530 DKK)
 - udlægning af sten og gydegrus i Smedeby Bæk (18.860 DKK).
 - oprensning eller gravning af enkelte vandhuller og fiskedamme (52.533 DKK)
 - pleje af naturskove, beplantninger, krat og hegn (372.202 DKK)
 - nye stier i området (100.467 DKK)
 - revisionsudgifter afholdt i forbindelse med en samlet opgørelse for 2003 (18.500 DKK)

I årsrapporten 2003 blev der gjort opmærksom på nødvendigheden af, at ikke afholdte udgifter overføres til 2004 af hensyn til det samlede projekt.

Der har været et mindre forbrug på følgende post:

- Personaleudgifter hos de medvirkende partnere (109.179 DKK).
Der er tale om et mindre forbrug for andet år i træk. I det kommende år forventes et tilsvarende forbrug, hvorfor det overvejes at ansøge nogle af personaleudgifterne overført til andre poster.

Fordelingen af udgifterne på de enkelte danske partnere svarer ikke til fordelingen i ansøg-

ningen. I praksis er det aftalt, at hver partner står for udførelse og finansiering af nogle delopgaver. Derved kan der opstå skævheder, som dog ikke får betydning for gennemførelsen af det samlede projekt. Partnerne står ved deres tilsagn ved projektets ansøgning, og en eventuel udligning af laves i givet fald ved projektets afslutning.

På tysk side:

Afvigelse fra budget (mindreforbrug -, merforbrug+), i alt: **-147.430,10 €**

Driftsudgifter: **-26.884,19 €**

Heraf:

- Information **-14.149,02 €**
Omkostningerne i det ændrede budget var for højt sat. Hjemmesiden er endnu ikke klar og bliver sandsynligvis billigere end forudset.
- Eksterne ydelser (planlægning og monitorering) **-11.597,37 €**
Planlægningen for Kupfermühle og hydraulisk modellering af tunneldalen er endnu ikke udført.

Investeringer: **-125.225,29 €**

Heraf

- Arealopkøb **+90.358,88 €**
- Forpagtning **-42.250,00 €**
- Differens **+48.108,88 €**

Idet sikringen af driften på arealerne ikke kunne opnås gennem forpagtning, blev arealerne opkøbt. Budgettet for arealopkøb i 2005 blev derfor allerede brugt i 2004.

- Åbning af rørledninger, afbrydning af dræn **-64.000,00 €**

- Etablering af et omløb, jf. pkt. 4 og 6 **-50.000,00 €**
- Rasteplads for vandrere **-25.000,00 €**
- 4 tilbud om naturoplevelser **-12.000,00 €**
- 8 to-sprogede naturvejledningstavler, jf. pkt. 4. **-15.000,00 €**
Udføres frem til midten af maj.

Der skal anmodes om at ikke-forbrugte midler overføres til 2005.

2. Skøn over forventede udbetalinger

Skøn over forventede anmodninger om udbetaling af EU-tilskuddet i det følgende år.

På dansk side:

I forventning om tilsagn om overførsel af ikke-ansøgt støtte til 2005:

Udgifterne i 2005 på i alt 1.690.982 DKK forventes at hovedsagelig at komme til at ligge i sidste halvår, idet der for en stor dels vedkommende vil være tale om udgifter til anlægsarbejder, som kræver myndighedsgodkendelser og sagsbehandling, specielt passageløsningerne ved mølleopstemningerne. Også til information vil der komme udgifter lige til det sidste, idet informationsmaterialet først kan endelig opdateres, når alle projektets øvrige aktiviteter er gennemført. Såfremt mulighederne for at gennemføre de planlagte passager ved mølleopstemningerne ikke længere synes realistiske inden for projektets restløbetid, vil der blive indsendt ansøgning om iværksættelse af alternative aktiviteter inden for projektets oprindelige målsætninger.

Der er dog planlagt en række opgaver, der allerede vil komme til udførelse i starten af 2005.

Der forventes fremsendt følgende udbetalingsanmodninger:

- Medio 2005 forventes fremsendt anmodning om udbetaling af støtte til restudgifterne for 2004, tilskud i alt 140.805 DKK.
- Medio 2005 forventes desuden fremsendt anmodning om udbetaling af støtte til afholdte udgifter i foråret, anslået støtte 200.000 DKK

- Ultimo 2005 forventes fremsendt anmodning om udbetaling af støtte til afholdte udgifter frem til 1. november, anslået støtte 375.000 DKK
- Primo 2006 forventes fremsendt anmodning om udbetaling af støtte til afholdte udgifter i resten af 2005, anslået støtte 270.000 DKK

På tysk side:

En stor del af de tiltag, der ikke blev gennemført i 2004, er allerede under planlægning og vil blive udført i første eller senest i andet kvartal af 2005. Hvis etableringen af et omløb ved Kupfermühle – eller den alternative løsning med en fisketrappe – vil blive udført som forventet, vil omkostningerne i 2005 blive højere end forudset i budgettet. Der vil derfor blive brug for det i ansøgningen angivne, samlede budget for projektet.

De samlede udgifter i 2005 vil være 357.000 €.

I begyndelsen af tredje kvartal forventes en udbetalingsanmodning for udgifter på 164.000 €, svarende til et EU-tilskud på 82.000 €.

I slutningen af året forventes en udbetalingsanmodning for udgifter på 193.000 €, svarende til et EU-tilskud på 91.500 €.

IV. Vurdering af gennemførelsen i det forløbne år

A høj/hovedsaglig
B positiv/fremmende
C neutral

1. Kvalitative resultater	A	B	C
Nedenstående virkninger kommenteres (ansøgningen pkt. IX.1)			
a. Styrkelse af lokaliseringen (fordelene ved at bo, arbejde, drive virksomhed i regionen) og den regionale erhvervsstruktur		X	
Området nyder offentlighedens bevågenhed, og da projektet er med til at gøre områdets rekreative værdier mere attraktive, passer det samtidig fint med de stedlige kommuners indsats for at fremme turismen. Blandt de aktiviteter, der iværksættes i forbindelse med projektet, er nogle forbigående med til at øge beskæftigelsen i området.			X
b. Forventede effekter på arbejdsmarkedet (styrkes det grænseoverskridende arbejdsmarked, arbejdskraftens grænseoverskridende mobilitet?)			X
Jf. punkt a. og j.			
c. Projektets innovative karakter (er projektet nyskabende i forhold til eksisterende aktiviteter?)	X		
Der er forbindelser både på politiske- og på forvaltningsniveauer. Grænseoverskridende koordinering af målsætninger for miljø, natur og naturvejledning samt indsamling og benyttelse af fælles dansk-tyske data er indledt.			
d. Kvalificeringsvirkninger (øges kvalifikationer og kompetencer hos deltagerne især grænseoverskridende)	X		
I forbindelse med de første 2 års projektgennemførelse er der sket et øget kendskab til mål, problemstillinger og forvaltningsstrukturer mellem partnere i deltagerlandene. Der er fundet løsninger på benyttelsen af de forskellige metoder og systemer i forbindelse med fælles biologiske undersøgelser, nivellementer og geografiske koordinater på hver side af grænsen.			
e. Ligestilling mellem kvinder og mænd		X	
Der har været 75 % kvinder involveret i projektets forskellige arbejdsgrupper.			
f. Miljøvirkninger/økologiske aspekter (fremmer projektet en bæredygtig udvikling?)	X		

<p>Dansk side:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Der er skabt passage for fisk i dele af Smedeby Bæk. Hele bæken gøres passabel i 2005. 2. Der er anlagt 2 vandhuller til gavn for bl.a. padder mellem Kupfermühle og grænseovergangen ved Kruså. 3. Der er lavet biotopforbedringer ved kildevæld og tidligere fiskedamme øst for Padborg. 4. Der er foretaget udyndinger og pleje af skove og krat rundt om Kruså Møllesø og i Smedeby Grube. 5. Der er foretaget en kortlægning af tunneldalens flora med henblik på at kunne følge udviklingen i området. 6. Der er planlagt og gennemført 2 naturvejlederture. Der er planlagt 4 naturvejlederture i det kommende projektår. <p>Tysk side:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Der er foretaget opkøb af 30 ha landbrugsarealer, hvor der skal ske en miljøvenlig drift. 2. Der er anlagt 14 vandhuller omkring Niehuus til gavn for bl.a. padder. 3. Der er foretaget en kortlægning af tunneldalens flora med henblik på at kunne følge udviklingen i området. 			
<p>g. Gensidigt kendskab og gensidig forståelse</p> <p>Det gensidige kendskab er fortsat blevet understøttet af en række fælles møder. Dertil kommer udbyttet af de fælles ekskursioner og udvekslingsbesøg, der har udbygget det i forvejen gode samarbejde i projektet. Det har givet endnu bedre forståelse for forhold af stor faglig betydning og for forskellige synsvinkler blandt partnerne i projektet. Det har også givet et bedre kendskab til de personlige kvaliteter hos de partnere, der medvirker i projektet.</p> <p>De to-sprogede naturvejlederture er også med til at styrke den gensidige forståelse – også hos offentligheden. På én af turene udtalte en tysk deltager fra Flensborg, da han for første gang vandrede på Gendarmstien, følgende: "Jeg har i mange år boet her i området, men har altid kun tænkt på selve grænsen. Jeg var aldrig kommet på den tanke, at jeg kunne vandre langs med den."</p>	X		
<p>h. Tosprogethed</p> <p>Informationstavler, foldere og website er udført som to-sprogede, og flere to-sprogede informationstavler er under planlægning. Projektet har givet anledning til øget gensidig interesse for hinandens sprog, som benyttes mere og mere ligeværdigt, og på tysk side er der nu ansat en dansk-talende projektmedarbejder.</p>	X		
<p>i. Nye impulser for samarbejdet (tilføres det dansk-tyske samarbejde ny inspiration og dynamik?)</p> <p>Gennem fremskaffelsen af fælles datagrundlag og på grundlag af fælles beslutninger, jf. pkt. d., kan projektet komme til at blive et pilotprojekt for dansk-tysk samarbejde om miljø- og naturprojekter, og erfaringerne forventes at indgå i lignende planer i fremtiden.</p> <p>Projektet har været til inspiration for politikerne i Euroregion Schleswig-Sønderjylland. Der er med baggrund i et politisk initiativ i 2004 truffet principiel aftale om at udføre yderligere et projekt i det dansk-tyske grænseland.</p>	X		
<p>j. Yderligere effekter, supplerende til punkterne a. – i.</p>		X	
<p>Projektets resultater er nu ved at blive synlige for befolkningen i området og bliver generelt positivt modtaget.</p> <p>På tysk side er dalens landbrugsarealer hidtil stort set blevet drevet af én landmand. Han har set meget positivt på projektet, har solgt sin arealer til projektet og vil herefter drive dem miljøvenligt. Ud over dette har han indret-</p>			

<p>tet sin stald til at kunne rumme større selskaber, og han har ved flere lejligheder været vært ved arrangementer i forbindelse med projektet. Målet er at kunne tilbyde bondegårdsferie i området.</p>			
			<p>A høj/hovedsagelig B positiv/fremmende C neutral</p>

2. Kvantitative resultater		
Her kommenteres de indikatorer, der er udvalgt i ansøgningens bilag A.		
Indikator	Kvantificering	
	I beretningsåret 2004	Forventet resultat for hele projektet
1. Arealmæssig udstrækning af biotoper med forbedrede forhold for flora og fauna, antal ha	Antal: ca. 33 ha	Antal:ca. 200 ha
<p>2. Arealmæssig udstrækning af kystvande, søer og vandløb med forbedret miljøkvalitet, antal ha .</p> <p>Søer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niehuus Sø i Tyskland, 14 ha Kruså Møllesø, 11,7 ha <p>Damme:</p> <ul style="list-style-type: none"> nyanlagte damme i Tyskland nyanlagte damme i Danmark tidligere karpedamme i DK <p>Vandløb:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kruså på begge sider af grænsen ca. 6 km Smedeby Bæk i DK, ca. 3 km Åbning af rørlægninger i D Åbning af rørlægninger i DK Kvalitetsforbedring af bække i Krusåens opland gennem ekstensivt landbrug på tysk side (mindre næringsstofudvaskning) 	<p>Søer og damme: 26,4 ha</p> <p>Ved indførelsen af miljøvenlig landbrugsdrift i omgivelserne til Niehuus Sø forventes på længere sigt en miljømæssig forbedring i Niehus Sø og Kruså Møllesø</p> <p>14 nye damme 0,4 ha 2 nye damme 0,1 ha</p> <p>Vandløb: 2 km</p> <p>Der er udlagt sten og grus på ca. 250 m af Smedeby Bæk, dermed er der åbnet for fiskepassage på ca. 2000 m af bækken.</p>	<p>Søer og damme: 26,4 ha</p> <p>Vandløb: 11,3 km</p>

3. Projekter til forbedring af kvaliteten af miljø og natur	Antal: 11	Antal: 11
<p>Skabelse af passager i det grænseoverskridende vandløbssystem og forbedringer af livsbetingelserne for følsomme arter i overensstemmelse med de gældende direktiver (Vandrammedirektivet, EU's fuglebeskyttelsesdirektiv og Habitatdirektivet) gennem:</p>		
<p>1. Sikring af naturbeskyttelsen gennem opkøb af arealer eller gennem langtidsforpagtnings-aftaler på tysk side</p>	1	
<p>2. Etablering af 3 omløbsstryg og faunapassager</p>	1	
<p>3. Skabelse af våde enge</p>	1	
<p>4. Åbning af rørlægninger</p>	1	
<p>5. Gravning af vandhuller til ynglesteder</p>	1	
<p>6. Forbedring af gydeforholdene for fisk ved udlægning af grus</p>	1	
<p>7. Genskabelse af vigtige biotoper gennem: Frilægning af kilder; udvikling af blomstrende enge</p>	1	
<p>8. Opsporing af spildevands- og næringsstofkilder</p>	1	
<p>9. Reduktion af næringsstofudvaskningen gennem miljøvenligt, ekstensivt landbrug på tysk side</p>	1	
<p>10. Sikre en naturlig vegetationsudvikling på visse arealer</p>	1	
<p>11. Pleje af levende hegn og bevoksninger på dansk side</p>	1	

4. Samarbejde om videns- og erfaringsudveksling	Antal: 4	Antal: 5
<p>1. Sønderjyllands Amt – Stiftung Naturschutz: Naturvejledning, info-tavler, folder, fælles hjemmeside, nye stier, fælles ekskursioner, grænsevandløb</p>	1	
<p>2. Sønderjyllands Amt – Landesamt für Natur und Umwelt Schleswig-Holstein (LANU): Monitering, nivellementer og opstilling af hydrauliske modeller for området med anvendelse af programmet MIKE 11 (se også Punkt 6.1)</p>	1	
<p>3. Sønderjyllands Amt – StUA Schleswig: (Opgaven varetages på tysk side af LANU.)</p>	0	
<p>4. Bov Kommune og Gemeinde Harrislee i samarbejde med de ansvarlige projektpartnere og de statslige myndigheder: Planlægning, vedligeholdelse og sikring af stier og rasteplasser, 2-sprogede naturvejlederture (tysk side) , samarbejde om turisme.</p>	1	
<p>5. Sønderjyllands Amt, Wasser- und Bodenverband Flensburger Innenförde og øvrige tyske myndigheder: Etablering af et omløb ved Kupfermühle</p>	1	

<p>5. Samarbejde om realisering af Agenda 21 (på tysk side) Fælles informationsindsats, især reklame for miljøvenlig turisme med henblik på at indføre en lokal Agenda 21 i Gemeinde Harrislee</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Udarbejdelse af informationer til informationsbygningen 2. Kontakt til pressen 3. Kontakter til andre faciliteter med information om natur i INTERREG-Regionen 4. Fastlæggelse af informationer om natur og miljø i forbindelse med cykelstier og gangstier 5. Samarbejde i forbindelse med 2-sprogede naturvejlederture 	<p>Antal: 0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p>	<p>Antal: 5</p>
<p>6. Nye metoder og modeller på natur- og naturbeskyttelsesområdet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Grænseoverskridende anvendelse af systemet MIKE11 til analyse og beregning af hydrauliske data og nivellementer 2. Grænseoverskridende anvendelse af GIS (geografisk data-informationssystem) 3. Grænseoverskridende planlægning af natur- og miljøbeskyttelse 4. Flersproget naturvejledning (ture i området, infotavler, foldere og oplevelsesmuligheder) 5. Grænseoverskridende monitoring af ca. 300 ha i tunneldalen 	<p>Antal: 4</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Antal: 5</p>
<p>7. Skabte/sikrede arbejdspladser fordelt på kvinder og mænd Inden for området som naturvejledning og servicefag (overnatninger og restaurationsbranchen).</p>	<p>Antal: 0</p>	<p>Antal: 2</p>
<p>8. Arrangementer (fælles seminarer/konferencer /workshops)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naturvejlederture og rundvisning i området (6 pr.år = 18 i 3 år) 	<p>Antal: 16</p> <p>6</p>	<p>Antal: 25</p> <p>18</p>

2. Seminarer, foredrag	6	3
3. Faglige kontakter og erfaringsudveksling med andre INTERREG-Projekter (2 én-dags- og 1 to-dags ekskursion)	2	3
4. Hvert 5 år en regionalkonference	0	1
5. Offentlige arrangementer, Wassermarkt, Stiftungs Sommerfest	2	1
9. Deltagere i arrangementer	Antal: 437	Antal:540-550
1. Naturvejlederture og rundvisning i området	220	270 deltagere
2. Seminarer, foredrag	191	240 deltagere
3. Faglige kontakter og erfaringsudveksling med andre INTERREG-Projekter (1 én-dags- og 1 to-dags ekskursion)	26	
4. Regionalkonference: Informationsforum for alle medvirkende myndigheder og andre interesserede.	0	30 – 40 deltagere
10. Publikationer/presse	Antal: 3	Antal: 5
1. Sikre at den lokale presse kan følge de forskellige projektfaser og resultater.	1	1
2. Posters til udstillingsbygningen, informationstavler samt 50.000 foldere. (6.000 i første oplag)	1	1
3. Skiltning med oplysninger til de besøgende om landskabet og dets opståen samt natur- og miljø i området.	0	1
4. Kontakter til informationscentre og turistfaciliteter i INTERREG-Regionen med fordeling af foldere.	1	1
5. Indretning af en fælles hjemmeside om projektet hos Sønderjyllands Amt og Stiftung Naturschutz med links til projektpartnerne og andre relevante Projekter og turistfaciliteter i INTERREG-Regionen	0	1

<p>13. Opfyldelse af målene for erhverv og turisme i Regionalplan V for Kreis Schleswig-Flensburg (DE)</p> <p>I et område, som i den tyske regionalplans struktur for det åbne land er udpeget som et areal med særlig betydning for rekreation og turisme samt særlig betydning for natur og landskab skal følgende mål opnås:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Styrkelse af særlige markedsføringsområder som sundhed og cykelsport. 2. Udbygning af et grænseoverskridende turismekoncept 	<p>Antal: 1</p> <p>0</p> <p>1</p>	<p>Antal: 2</p>
--	--	------------------------

*) Cykel- og vandrerkort fremstilles i Interreg-projektet "Grænserruten"

Underskrift af den økonomisk ansvarlige projektpart ifølge punkt I.2	
Indholdet af rapporten bekræftes med følgende underskrifter:	
Ansvarlig projektpart – tysk side	Ansvarlig projektpart – dansk side
Dato: 3.2.05	Dato: 4/2 - 2005
Sted: Lüssow	Sted: Aabenraa
Navn: [Signature]	Navn: [Signature]
Institution og stempel:	Institution og stempel



Sønderjyllands amtskommune
 Teknisk forvaltning
 Amtsgården, Skelbækvej
 6200 Aabenraa

III. Perioderegnskab og finansiering

1. Perioderegnskab (blå felter udfyldes ikke)

Projekt: Interreg-projekt Kruså Tunneldal

Periode: 2003

	1. Kalenderår		2. Kalenderår		3. Kalenderår		Samlet	Samlet
	Budget DKK	Regnskab DKK	Budget DKK	Regnskab DKK	Budget DKK	Regnskab DKK	Budget DKK	Regnskab DKK
LØN:								
Hans Harald Hansen		174.892,80		205.780,35				380.673,15
Annette Andersen		0,00		49.007,40				
Anna Birgitte Feddersen		2.230,00		4.055,76				6.285,76
Hella Klindt Hünersen		120.163,60		20.203,04				140.366,64
Heidi J. Tandrup				536,01				
Mona Christensen		4.990,00		0,00				4.990,00
Gerda Bladt				12.854,98				
Anna-Marie Nørgaard Christensen				14.874,60				
Anna Dall				367,23				
Helle Kold Jespersen		13.107,50		11.356,73				24.464,23
Jens Hadrup		13.147,30		0,00				13.147,30
Sønderjyllands Amt i alt:	320.688,00	328.531,20	320.688,00	319.036,10	320.688,00			647.567,30
Keld Rysgaard		22.464,00		18.369,00				40.833,00
Carsten V. Nielsen		16.588,00		580,00				17.168,00
Jørn Steenberg		22.230,00		0,00		0,00		22.230,00
Skov- og Naturstyrelsen i alt:	50.635,00	61.282,00	50.635,00	18.949,00	50.635,00			80.231,00
Jørn Gregert Jensen		11.234,80		14.797,14				26.031,94
Anne Louise Nielsen		9.725,66		7.946,84		0,00		17.672,50
Jette Schreblowski		0,00		1.936,20				
Ove Rasmussen		9.279,70		5.773,14				15.052,84
Bov Kommune i alt:	50.635,00	30.240,16	50.635,00	30.453,32	50.635,00			60.693,48
Karl Aage Eskildsen		2.872,86		0,00		0,00		2.872,86
Karsten Jensen		9.809,98		11.800,94				21.610,92
Villy Damberg		0,00		157,94				
Frits Feddersen		568,58		3.427,28				3.995,86
Dir. for Fødevarerhverv i alt:	50.635,00	13.251,42	50.635,00	15.386,16	50.635,00			28.637,58
Overhead	118.148,00	108.375,00	118.148,00	95.673,00	118.148,00			204.048,00
Personaleudgifter i alt	590.742,00	541.679,78	590.742,00	479.497,58	590.742,00	0,00	1.772.226,00	1.021.177,36
Møder/rejser	10.250,00	9.026,00	27.500,00	29.521,00	10.250,00		48.000,00	38.547,00
Kontorhold (ikke overhead)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Information af offentligheden	177.790,00	89.241,00	27.790,00	23.144,00	17.790,00		223.370,00	112.385,00
Materialer	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ekstern ydelser	410.375,00	119.244,00	548.375,00	734.267,00	714.250,00		1.673.000,00	853.511,00
Driftsudgifter i alt	598.415,00	217.511,00	603.665,00	786.932,00	742.290,00	0,00	1.944.370,00	1.004.443,00
Investering (specificeres)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Investeringer i alt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Samlede udgifter	1.189.157,00	759.190,78	1.194.407,00	1.266.429,58	1.333.032,00	0,00	3.716.596,00	2.025.620,36
Minus projektindtægter							0,00	0,00
Nettoudgifter	1.189.157,00	759.190,78	1.194.407,00	1.266.429,58	1.333.032,00	0,00	3.716.596,00	2.025.620,36

9/2-05
Dato


underskrift

2. Finansiering (blå felter udfyldes ikke)				
	1. År	2. År	3. År	I alt
	DKK	DKK	DKK	DKK
Medfinansiering fra parterne				
Fra: Sønderjyllands Amt	256.713,67	352.997,88		609.711,55
Fra: Skov- og Naturstyrelsen	42.865,00	11.851,90		54.716,90
Fra: Bov Kommune	71.734,59	202.462,17		274.196,75
Fra: Direktoratet for FødevareErhverv	8.282,14	65.902,74		74.184,87
Anden medfinansiering med off. Midler				
Fra:				0,00
Fra:				0,00
Samlet medfinansiering	379.595,39	633.214,68	0,00	1.012.810,07
Bevilget INTERREG-tilskud	379.595,39	633.214,68	845.487,93	1.858.298,00
Evt. yderligere finansiering				0,00
Samlet finansiering	759.190,78	1.266.429,36	845.487,93	2.871.108,07

Dato

underskrift